

ELŐSZÓ. *)

„Kicsiny e haza kiterjedése Európa s a roppant világ nagyságához képest, de nagy, jeles férfiak dicső tettei- és műveiről, gazdag természeti tárgyairól.

(Magyar orvosok és természetvizsgálók
Munkálatai. 1844.)

Vállalatunk célja: a természet áldásaiban, szépségeiben, a történeti műemlékekben, népéletünk eredeti sajátágaiban egyaránt gazdag, s tudomány, művészet, ipar, kereskedés s gazdaság dolgában is szép előmenetelt mutatható Magyarország és Erdély mult és jelen állapotját, természettani, történeti, állam-, föld-, népismei és szépirodalmi tekintetben, hű leírások és képek által, nem csak a bel-, de a külfölddel is körülmélyesen, alaposan megismertetni. Célunk továbbá: Magyarország és Erdély mindennemű közérdekű ritkaságait, nevezetességeit, rejtett természeti és műkincseit, fölkeresni, napfényre hozni, egy halomra gyűjteni, nemzetünk anyagi, szellemi haladásának fokozatait, eredményeit,

mint egy nagy tükörben felmutatni, s a közjó érdekében további fejlődésüket elősegíteni.

E magasztos cél elérése vagy legalább lehető megközelítése tekintetéből — ellenkezőleg az e téren tett eddigi törekedés, egyoldalú kísérletekkel — ügyekezni fogunk vállalatunkat egyetemessé, sokoldalúvá s népszerűvé tenni. A vallásos és politikai vitatkozások mellőzésével minden közérdekű dolgainkra kiterjesztendjük figyelmünket, és azon leszünk, hogy mindenki feltalálja benne azt, a mi leginkább érdekli, vagy inkább, hogy minden tárgy oly egyszerű, világos, s mulattatva oktató modorban legyen előadva, hogy az ne csupán az úgynevezett avatottakat, szakértőket, hanem mindnyáját, a mindkét nembeli egész nagy olvasó közönséget egyaránt érdekelhesse. Főtörekvésünk leend: a hasznosat a széppel, a

*) Melynek egy része már az előfizetési programmban is megjelent.

tanulást a mulattatóval, a hideg valót olykor a költészet melegével egyesíteni, s a komoly tudomány és szépirodalom fáját virágoztatás s gyümölcsöztetés végett a *gyakorlati élet* termékeny földébe átültetni, hogy így életbevágó irányánál fogva hazánk jólétének előmozdítására hathatós befolyással lehessen.

Vállalatunk tartalmát illetőleg, az örök igazságot hirdető, s a legtöbb tudománynak alapjául szolgáló *természettanokat*, főleg a mennyiben hazánk természeti tulajdonainak a gazdaszat-, műipar- és gyógytudományban haszonvehető megismertetésére vonatkoznak, — terjeszteni, megkedveltetni, egyik főfeladatunk leend.

Történeti rovatunk főképp a még homályban rejtező, s ismeretlen adatok, oklevelek bemutatásával lesz elfoglalva, s a magyar irodalom és művészet régibb s újabb történetére is ki fog terjeszkedni.

Régiségtani rovatunk nem csak hazánkban, hanem külföldön is nagy számmal létező, igen érdekes de kevésbé ismert magyar és római régiségeinket, történeti műemlékeinket fogja, az újabbkori művekkel egybeazonlítólag, ismertetni.

Allam-, föld- és népismereti — statisztikai, geographiai, ethnographiai — rovatunk, szintén gyakorlati, életre-ható irányban lesz szerkesztve. Itt főfigyelmet kell fordítanunk a magyar gazdaszat, műipar, kereskedelem s közlekedés jelen állapota- s viszonyainak ismertetésére, s a külföldi példányokkal egybeazonlítás útján leendő korszerű javítására. — E rovatba tartozik: Magyarország és Erdély népeinek létszáma, életmódja, nemzeti sajátságai, társadalmi és családi életük jellemző szokásai,

szertartásai, viseletei, szellemi műveltségük fokozatai, anyagi állásuk stb. — Az ezen nagy terjedelmű rovathoz melléklendő képek, ábrák tárgyai: festői szépségű regényes vidékeink, városaink, váraink, helységeink, pusztáink, fürdő-helyeink, jelesebb köz- és magán-épületeink — különös tekintettel a sajátságos építésmódokra, — példány-gazdászataink, gazdaszati eszközeink, bányáink, gyáraink, iparcikkeink, gépeink, köz-intézeteink, különféle eredeti sajátságú népfajtáink, népviseleteink.

Szépirodalmi, költészeti rovatunk csak oly beszélyeket, regéket, népmondákat, életképeket és verses költeményeket hozand, mik a magyarországi és erdélyi különféle népfajok nemzeti vagy népies sajátságait tüntetik fel. Ezen költői munkák is nagyobbára képekkel lesznek illusztrálva, s e czélból a már ismert jelesebb — főképp a táj- és népismerető — szépirodalmi művek egyes helyeit is közlendjük.

E tartalomból, mely Magyarországnak és Erdélynek úgyszólván minden gyűjteményét, cosmographiáját képezendi, látni lehet, hogy nagy és erős feladatot vállaltunk magunkra. És bár hosszabb előkészület s csak a gyakori utazásaink közben szorgalommal gyűjtött adatok megszerzése után lépünk föl, régóta táplált hon- és nemzetismertetési tervünket valósítandók; mindazáltal érezvén azt, hogy a mi erőnk a feladat nagyságához képest parányi, ennek lehetőleg tökéletes megoldása végett irodalmunk és művészetünk jelesebb képviselőit is felhívtuk egyesült erővel leendő közremunkálásra. És a magyar tudományosság és szépirodalom ismertebb bajnokai közül, — kik nagyobbára a magyar akadémia, a természettudományi és földtani társulat tagjai és a nemzeti

muzeum őrei, — számosan ígérték e czélra, részint önálló dolgozatok, részint adatok szolgáltatásával, segédkezet nyújtani, úgy hogy itt a magyar irodalom és művészet, az ügy érdekében, tiszta szeretettel és öszpontosított erővel fog munkálkodni hazánk, nemzetünk dicsőre, javára.

A felhívottakon kívül akárkitől is szivesen fogadunk el dolgozatokat, rajzokat; s az illető rovatokba vágó adatok szolgáltatására ezennel hazafiúi bizodalommal szólítjuk fel Magyarhon és Erdély értelmes és ügyeskedő lelkeszeit, gazdáit, gyárnokait, bányászait, mérnökeiket, orvosait, tanárait, s az oklevelek- és műgyűjtemények tulajdonosait.

Képeink rendes rajzolója, Varsányi János mérnökön kívül, ismert jelesebb művészeink sorából is többen fognak munkánkba becses dolgozatokat adni.

Mint tudva van, egyelőre csupán Magyarország ismertetésére akartunk szorítkozni. Azonban többek nyilvános közkívánata, s különösen Erdély derék ismertetője, Kőváry László, és jeles rajzművésze, Sikó Miklós urak közremunkálási hazafias ajánlkozásuk következtében elhatározók, a birodalom egyik legszebb kiegészítő részét, a Magyarországgal sok tekintetben rokon Erdélyt is belefoglalni munkánkba, mi által úgy hisszük, még inkább érdekessé tettük azt.

Annak reményével, miszerint ezen nagy terjedelmű s messze el-kiágazó munkát teljesen bevégezheszük, távolról sem kecsegtetjük magunkat. Rendszeres, s minden tekintetben kimerítő munkát se várjon tőlünk a t. közönség. Csupán úgy tekintse vállalatunkat, mint hitelt érdemlő adatok hű képekkel felvilágosított gyűj-

teményét, melyeknek nagy része a mi szerény buzgalmunk nélkül talán soha nem jött volna napfényre, s melyek idővel a rendszeres tudományos munkák iróinak használható kutforrásul szolgálhatnak.

Hogy a hazánkról, nemzetünkről oly sok téveszmét tápláló külföld is igazságosan tanulja megismerni mindazt, mi figyelemre méltó eredeti sajtóunk, — czélszerűnek láttuk munkánkat német nyelven is sajtó alá bocsátani.

Munkánk tisztelt előfizetőinek, s különösen számosabb aláírókat gyűjtött lelkes pártolójának az ügy érdekében forró köszönetünket fejezzük ki azért, hogy vállalatunk létrejöttét honszerető részvétellel előmozdítani buzgólkodtak. Örömmünkre szolgál tudathatni azt, miként t. előfizetőink sorában hazánk minden rendű, rangu, osztályu polgárai helyet foglalnak, s a nemzeti irodalmunkat és művészetünket oly gyöngéd szeretettel ápoló magyar szépnem is eléggé teljes koszoruban díszíti azt.

A gyanakodó bizalmatlanság és sok mindenféle leverő akadály közepett buzditólag hatott ránk nézve több ügybarátunk részvevő nyilatkozata, melyek közül szabad legyen egy kettőt — vállalatunk alapköve letételének mintegy örökemlékeül — fölidéznünk.

Nyitrából egy tudomány- és művészetpártoló hazánkfia a programm vétele után ily lelkesítő szavakat intéze hozzánk: „Önök vállalatánál szebb feladata alig lehet most irodalmunknak. Rajta tehát, ne késsünk hazánk nevezetességeit, műkincseit az enyészettől megmenteni s utódaink számára biztosítani. Önök vállalatának köre sokkal terjedtebb, hogysem annak betöltéséhez egy emberi élet elégséges volna s hogysem azt egyesnek vállalai megbir-

hatnák; azonban vállvetve s egyesült erővel
összemunkálva a sok csip-csepből idővel egy
egész Dunát és Tiszát lehet összefolyatni.“

A Csallóközből egy derék kath. lelki atya
ekkép mondott áldást vállalatunkra: „Valódi
örömmel vették velem együtt többen a „Ma-
gyarország képekben“ szétküldött programot,
melynek sikeres kiviteléről mind literatúránk
emelkedését, mind a tudomány terjedését re-
méljük. Miért is áldást kívánunk e hazafiai vál-
lalathoz.“

Pest, február elején 1853.

A Bánátból is egy, czélunk tiszta és ma-
gasabb felfogását tanusító szerencsekivánat ér-
kezett hozzánk: „Üdv és áldás a közhasznu
vállalathoz. Egy ez azon eszközök közül, me-
lyek hatalmunkban állanak szép honunkat azon
öntudatra emelni, mikép csak tőlünk függ be-
lülről is erősödni, mint csillogtunk eddig kül-
sőleg. Nemzet, mely ez öntudattal bir, nem vesz-
het el, hanem lesz naponta nagyobb és dicsőbb.“

És mi mindezekre csak ámen-t mond-
hatunk.

Kubinyi Ferencz,

a magyar földtani társulat alelnöke, s a magyar akadémia
és természettudományi társulat tagja.

Vahot Imre,

mint egyesült kiadó-szerkesztők.